

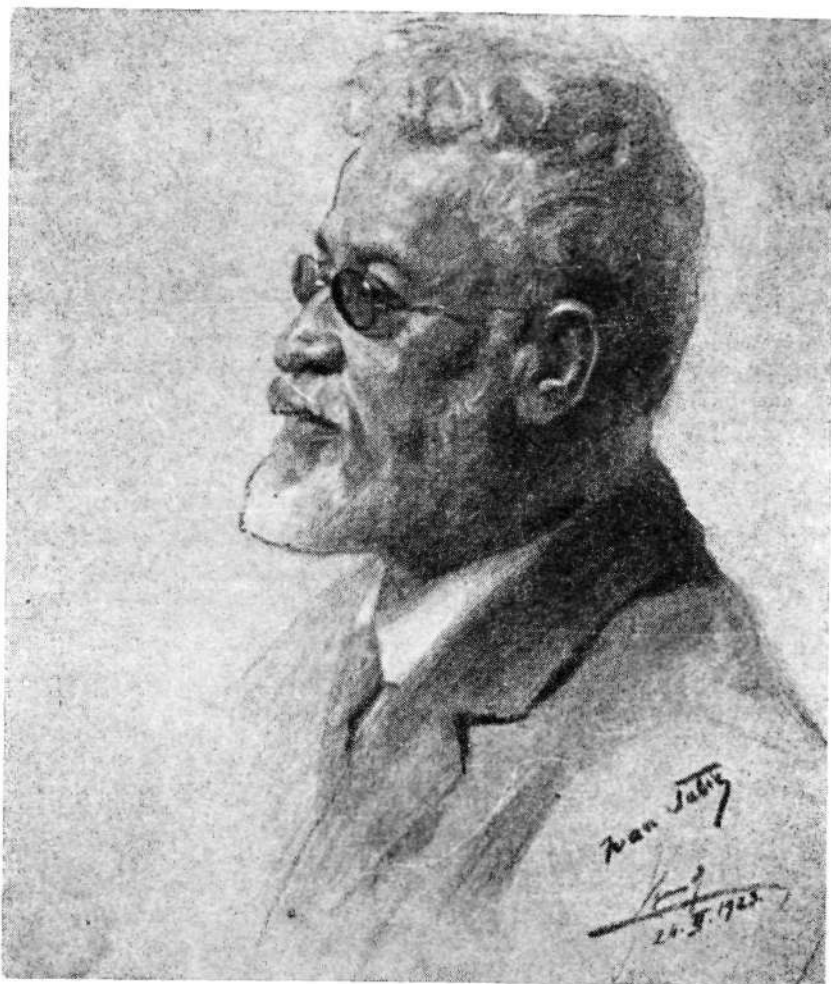
IVAN ŠUBIC, UTEMELJITELJ OBRTNE IN UMETNO-OBRTNE ŠOLE
NA SLOVENSKEM

Ivan Šubic¹ se je rodil 12. oktobra 1856. leta v Poljanah nad Škofjo Loko kot edinec podobarju in slikarju Janezu starejšemu »loškemu«, ki je imel podobarsko delavnico v Škofji Loki, Studenec, hiš. št. 7, ter Jeri, roj. Kisovec. Ivan Šubic je umrl 11. marca 1924 v Ljubljani in je pokopan v Škofji Loki.

Osnovno šolo je obiskoval med leti 1863 do 1867 v Škofji Loki, gimnazijo pa v Ljubljani od leta 1867 do leta 1875, ko je maturiral. Po opravljeni maturi je študiral na dunajski univerzi naravoslovje, matematiko in fiziko. Leta 1881 je po opravljenem profesorskem izpitu nastopil službo kot učitelj in vzgojitelj na Mahrovi trgovski šoli v Ljubljani. Leto kasneje je bil suplent na ljubljanski realki in v drugem semestru leta 1883—1884 na ljubljanski gimnaziji. Kot gimnazijski suplent je dobil 23. marca leta 1888 dopust za študijsko izpopolnitev na Tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju. Tam je tudi obiskoval Umetnostno akademijo.²

Po vrnitvi z Dunaja je Ivan Šubic 31. avgusta leta 1888 postal z odlokom naučnega ministrstva učitelj in vodja na novo ustanovljeni Strokovni šoli za lesno industrijo in na Strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipk v Ljubljani. Ko je meseca septembra leta 1888 prevzel vodstvo obeh šol, sta bili šoli brez urejenih učnih prostorov, opreme in brez učnih načrtov. Vendar sta se ob marljivem delu Ivana Šubica obe šoli kmalu razvili v vzorno urejen zavod. Svoje šolske prostore je imela Strokovna šola za lesno industrijo v nekdanji Virantovi hiši, Ženska obrtna šola pa v nekdanji Jakopičevi hiši na Emonski cesti 2.

Strokovna šola za lesno industrijo je imela po pravilniku oddelke za stavbno in pohištveno mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo, pletarstvo in kasneje tudi za mlinarstvo in tesarstvo. Prvi trije oddelki so bili odprti leta 1888 in so imeli vsak po štiri letnike. Vendar je Ivan Šubic razširil predmetnik tako, da so 1. februarja leta 1892 odprli Javno risarsko šolo za moške (za mojstre in pomočnike), ki je delovala vsako nedeljo od 8. do 12. ure. Javna risarska šola je zbudila med obrtniki tako zanimanje, da je moralo vodstvo šole zaradi velikega števila kandidatov odpreti dva vzporedna oddelka. Leta 1893—1894 se je Strokovna šola za lesno industrijo preimenovala v »Strokovno šolo za obdelovanje lesa«, med uradnimi dopisi tudi v Šolo za lesno obrt. Jeseni leta 1894 so na šoli ustanovili po prizadevanju Ivana Šubica Oddelek za figuralno plastiko s posebnim ozirom na cerkvene potrebe. S tem oddelkom so Slovenci dobili prve doma šolane cerkvene podobarje! Leta 1895 pa je začel s svojim delom Oddelek za pletenje košaric in Oddelek za vrbarstvo. Oba oddelka sta imela učne prostore v Zoisovi hiši na Bregu.

Franjo Sterle: Ivan Šubic, oglje z rdečcem (1923)

Strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipk je imela dva letnika po dva oddelka. S šolskim letom 1892—1893 sta se oddelka razširila na tri letnike. Leto kasneje pa so odprli še Atelje — letnik za absolvente. Na obeh strokovnih šolah je bil učni jezik slovenski, za kar se je zavzemal ravnatelj Ivan Šubic. Kako neprijeten sopotnik ljubljanskim Nemcem je bil narodno zavedni Slovenec Ivan Šubic, ilustriramo s sledečim sestavkom, ki je bil objavljen v prilogi k števil. 20 lista Grazer Tagblatt, 20. januarja 1901: *Ljubljanska c. kr. strokovna šola za obdelovanje lesa in c. kr. strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo sta administrativno združeni v en zavod pod imenom c. kr. umetno-obrtna strokovna šola. Direktor Šubic, ki se je kot radikalni občinski svetnik in deželni poslanec pridobil tako bogate lovorike, bo že za to skrbel, da se bo strokovna šola vodila kot doslej v enako ekskluzivno slovenskem duhu, ob vzdrževanju slovenskega učnega jezika...*

Na Slovenskem 29. (devetindvajsetega) avgusta leta
1875

(Tisec, osemsto, sedemdeset in pet.)

2.35
5.10

Z. Š. Š. Š.

Zanamcem!

Telega leta je bil v tej cerkvi prenovljen veliki
altar, ter naslikana oba stranska, kakor tudi
obok nad altajem in srednim cerkvenim prostorjem.
Delo je zgotovil podobar in slikar Ivan Šubic,
rojen v Poljanah na Gorenjskem, a stanujoč s
svojo družino v Skofjci-Loki. Pisatelj to pa piše
njegov sin, Ivan, ki je tega dne pri njem na počitnicah.

očetom, i materjo; ~~ko v ...~~
Nikar ga ne pokončej, ohrani^{ga} svojim vnukom, kol
molice spomin preteklih časov, minolih Slovencev,
ki so ljubili dom svoj čez vse na svetu!

Tvoj z Bogom!

Pisano na
koru te male
cerkvice.

Ivan Šubic, jurist in spe
Ivan Šubic, podobar i slikar
mavzoča.

Jera Šubic, rojena Kisovic, žena
poslednjega (stanuje v Loki)

Začetek in konec Šubičevega domoljubnega zapisa Zanamcem. (Original hrani njegova vnukinja Zorka Šubic)

Narodna zavednost je bila Ivanu Šubicu vcepljena že v mladosti, kar se odraža prvič v njegovem domoljubnem zapisu iz leta 1875, ko je končal osmi razred gimnazije. Glasi se:

Na Slemškem 29. (devetindvajsetega) avgusta leta
1875

(tisuč, osemsto, sedemdeset in pet.)

Z a n a m c e m !

Tega leta je bil v tej crkvi prenovljen veliki altar, ter naslikana oba stranska, kakor tudi obok nad altarjem in srednim crkvenim prostorjem. Delo je zgotovil podobar in slikar IVAN ŠUBIC, rojen v Poljanah na Gorenjskem, a stanujoč s svojo družino v Skofjeji — Loki. Pisanje to pa piše njegov sin Ivan, ki je tega dne pri njem na počitnicah, kajti zdelal je ravno osmo šolo in misli se podati kmalo v daljni Beč, da nadaljuje svoje učenje. Poprijeti se misli jurističnega stanu v korist svojega naroda. Bog daj poslednemu boljše dneve, dneve svobode in omike na narodnej podlagi! Bog! ti pokončaj slovenskega naroda ljute sovrage, ki mu hočejo strgati jezek, šege i navade, ter ga potujčiti i odtergati od velicega slovanskega plemena. Pozni vnuk! ti ki boš bral te vrstice, bodeš gotovo ljubil svoj dom tako iskreno, kot sem ga ljubil jaz i moji stariši, videl ga boš že zvezanega z družimi brati Slovani v sreči in blagostanju, živel boš ob času, ki smo ga mi videli le v duhu, ne boš si mogel predstavljati boja, ki smo ga borili z ošabnimi Švabi za svoj obstanek, užival boš trud našega duha — a ne pozabi nas, ki smo se trudili in priborili svojim rojakom svobodo, ki jim bo sijala čez kacih 200 let, ko boš hodil ti po belem svetu. —

Letos se borijo naši južni bratje, Hercegovinci, z ljutim Turkom za dragi dom, za vero, ter prelivajo svojo vročo krv za zlato svobodo. Bog daj, da bi jo ob tvojem času uživali že vsi Slovani!

To je stan letošnjega leta. Morebiti bode takrat, ko bodeš to bral vse drugače, jaz bom gnjil v črni zemlji, a ti se boš veselil cvetočega polja, zelenih gozdov, modrega neba! Za moj grob ne bodo več znali, mah poraste nad menoj, nad mojim očetom, i materjo, ko boš ti dobil ta listek v roke. NIKAR GA NE POKONČEJ, ohrani ga tvojim vnukom, kot molčeč spomin preteklih časov, minolih Slovencev, ki so ljubili dom svoj čez vse na svetu!

Tedaj z Bogom!

Pisano na
koru te male
crkvice.

Ivan Šubic, jurist in spe
Ivan Šubic, podobar i slikar
navzoča —

Jera Šubic, rojena Kisovic, žena
poslednjega (stanuje v Loki)

Potres v Ljubljani, leta 1895, je prizadel tudi stavbi, v katerih sta bili strokovni šoli.

Na ženski strokovni šoli se je s šolskim letom 1895—1896 ustanovil nov Oddelek za pletenje (klekljanje) čipk z dvema letnikoma. Šola pa je dobila nov naziv »Šola za umetno vezenje in čipkarstvo«. Leta 1899—1900 so na šoli ustanovili Javno risalnico za ženske.

V letu 1899 so nastale za šolo nove prostorske težave. Lastnik stavbe (stara Virantova hiša) Kranjska hranilnica je odvzela šoli del učnih prostorov. Trenutno prostorsko stisko je rešila mestna občina tako, da je najela za šolo Stiški dvorec na Starem trgu.

Z odlokom naučnega ministrstva sta bili obe strokovni šoli 1. januarja leta 1901 združeni v en zavod z imenom Cesarsko kraljeva umetno-obrtna strokovna šola. Ob novem imenovanju šole so se spremenili tudi nazivi oddelkov. Dnevna šola za obdelavo lesa je imela oddelke za stavbno in pohištveno mi-

Ivan Šubic med učenkami Strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo v Ljubljani konec prejšnjega stoletja

zarstvo, strugarstvo, rezbarstvo, kiparstvo, pletarstvo, ki so ga leta 1907 opustili in namesto njega ustanovili potovalni pouk v pletarstvu. Dnevna šola za umetno vezenje in čipkarstvo je imela oddelke za umetno vezenje, šivanje čipk, pletenje (klekljanje) čipk. Poleg tega sta bili še Javna risarska šola za mojstre in pomočnike in Javna risarska šola za deklice.

Učni program je bil zahteven. To ilustriramo s predmetnikom in predavatelji na kiparskem oddelku leta 1908: veronauk — Ratajec; tehniško-konstruktivno risanje — J. Vesel; dekorativno risanje — J. Vesel; modeliranje — C. Miš; umetniško oblikoslovje — J. Vesel; konstrukcijski nauk — E. Cigoj; tehnologija, nauk o motorjih — I. Šubic; učni jezik, nemški jezik, spise in splošni predpisi, obrtno računstvo, obrtno knjigovodstvo in kalkulacija, zakonoznanstvo — H. Podkrajšek; prva pomoč pri obratnih nezgodah — dr. Krajec; lepopis — O. Grebenc; telovadba — J. Barau; rokotvorni pouk: mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo — J. Vesel; pouk v učni delavnici — oziroma v ateljeju (glavni predmet) kiparstvo — A. Repič.

Zaključno spričevalo je imelo še pripis: »To izpričevalo nadomešča na podlagi § 14 a zakona z dne 5. febr. 1907. drž. zak. štev. 26, in ministrskega ukaza z dne 27. julija 1907, drž. zak. štev. 193, dokaz o rednem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo oziroma pomočniški izpit) za KIPARSKI obrt ter daje pravico do nastopa in samostojnega izvrševanja tega obrta, ako so izpolnjene

splošne zakonite zahteve in ako se ob enem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma kot tvorniški delavec.³

Dnevna šola za oblikovanje lesa se je v šolskem letu 1902—1903 iz štiri-letne preoblikovala v triletno ter dobila dveletni pripravljalni tečaj, katerega so s šolskim letom 1907—1908 spremenili v posebni oddelek za šoloobvezne dečke. S tem posebnim oddelkom so mladim še bolj omogočili, da pridejo do svojega poklica.

S šolskim letom 1904—1905 so ustanovili prvi oddelek z značajem delovodske šole (za pomočnike in mojstre). V letu 1908—1909 pa so ustanovili Strokovni tečaj za izobrazbo učiteljev na obrtnih in nadaljevalnih šolah. Leta 1909—1910 so ustanovili oddelek za lesno in kamen kiparstvo, ki se je z imenovanjem šole v Moško obrtno šolo na Tehnični srednji šoli preimenoval v Kiparski in rezbarski oddelek.

Na shodu vseh slovenskih in istrsko-hrvatskih poslancev v Ljubljani leta 1890 so zahtevali, naj se izpopolni c. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani. Želja se je izpolnila leta 1917, ko so ustanovili na šoli dva višja oddelka. Stavbna strokovna šola in Višja obrtna šola mehansko tehniške smeri. Leta 1911 se je izpolnila dolgoletna želja in prizadevnost Ivana Šubica. C. kr. umetno-obrtna strokovna šola, ki je gostovala po raznih stavbah in neprimernih prostorih v Ljubljani, je dobila svoje novo poslopje z delavnicami na Aškerčevi cesti.

Po ustanovitvi Kraljevine S. H. S. se je šola preimenovala v Državno obrtno šolo. Šolske delavnice in del prostorov so uporabljali vojaki in invalidi

Absolventi Strokovne šole za lesno industrijo leta 1892. Od leve stojijo: F. Koželj, R. Nakrst, K. Černe, F. Ciber, J. Svetlič, J. Poljšak; sedijo: J. Černivec, strokovni učitelj Alojzij Gangl, ravnatelj Ivan Šubic, F. Trnovec, A. Adlešič

Absolventi strokovne šole za lesno industrijo leta 1893. Od leve stojijo: K. Starij, F. Presterl, J. Marguč, H. Bajuk, K. Teichl, I. Bajuk, R. Razpotnik, F. Pretnar, A. Lebar; sedijo: J. Volc, ravnatelj Ivan Šubic, strokovni učitelj Julij Springer, predmetni učitelj Ernest Cigoj, F. Juh

do leta 1919. V šoli je gostovala tudi Tehnična fakulteta ljubljanske univerze. Vse to je zadalo nemalo skrbi in dela ravnatelju Ivanu Šubicu. Vendar mu je končno uspelo, da je dobila šola svoje prostore v celoti nazaj. Izprememba imena za šolo, ki ga je predlagal Ivan Šubic, je bila ugodno rešena 14. decembra leta 1920. Državna obrtna šola se je preimenovala v Tehnično srednjo šolo z Moško in Žensko obrtno šolo.

Za direktorja je bil imenovan najzaslužnejši za obrtno in umetno-obrtno šolstvo Ivan Šubic.

Razen imena pa se v notranjem ustroju šole še dolgo časa ni nič spremenilo. Za poudarek v nazivu med višjimi in nižjimi oddelki je šolska uprava uvedla nova imena: »Višja stavbna šola«, »Višja strojna šola«, za nižje oddelke pa »Stavbna« ali »Gradbena rokodelska šola« in »Kiparska in rezbarska šola«. S primerjavo predmetnika na C. kr. umetno-obrtni strokovni šoli, strokovnega oddelka za kiparstvo iz leta 1908, in predmetnika na Moški obrtni šoli, Kiparskem in rezbarskem oddelku na Tehnični srednji šoli (priloga 1), ugotovimo naslednje: Pri novem predmetniku na kiparskem in rezbarskem oddelku je odpadlo pri ročnem pouku mizarstvo in strugarstvo. Od splošnih izobraževalnih predmetov pa je kiparski in rezbarski oddelk dobil predmet plastično anatomijo in zgodovino plastike. Sprememba je bila tudi pri poučevanju tujega jezika. Za stroko, zaradi strokovne literature pomembni nemški jezik, so nadomestili s srbohrvaškim jezikom.

79. seja . $\frac{31}{12}$ 1895. -

Nagoci obklesiti, Duff, Hane kat, Fubk, starben vsi Jecujit. -
Električna razsvetljava: Račičas je naveden. Firmi Siemens & Halske se piše,
ta se nameni na transport nekaj postrojave. Tovična se piše, da bi vsaki
iz kolodrsne dostavit.

Tedan ima do $\frac{10}{1}$ slikati celovskov.

Delnic ima kamnijo doviti do $\frac{10}{1}$

Tovina se $\frac{15}{1}$ galerijsko balustrad. -

Umet slikarji so $\frac{20}{1}$ -

Prinajpotej ploči parkete so $\frac{31}{1}$

} Ks bno - februarje vesela - telovadna.
}

Japančini se piše, koliko ču za najemodrine barate

Gradbeni agna se Japančini ustavi; ku se bno drugcu meriti. etc. -

Finis anni 1895.

Ente gut - Alles gut.

Vinjeta pod zapisnikom 79. seja »ožjega odseka« odbora za zgradbo »Narodnega doma« v Ljubljani (risal Ivan Šubic)

Po smrti ravnatelja in ustanovitelja šole Ivana Šubica leta 1924 je na šoli prišlo do nekaterih sprememb. Tako se je prej potujoči Oddelek za košarstvo pridružil Tehnični srednji šoli. S šolskim letom 1925—1926 so ustanovili Keramiški oddelek, na Ženski obrtni šoli se je Oddelek za izdelovanje oblek razširil iz dveh na tri obvezne letnike. Kasneje so na šoli ustanovili še druge oddelke, kot leta 1930 Oddelek za graverstvo in zlatarstvo.

Post-Nr.	Jahr	Monat	Tag	Ereignisse
				<p align="center"><u>XXIII</u>. Schuljahr. 19¹⁰/₁₁.</p>
	1910	Juli	15	<p>Letztes Schuljahr. Zerrissen neue drjanske obšne šole krepko napreduje. Meseca novembra se že prične prave na novem zgradu.</p> <p>Vsa imunitas strokovne šole in prenesa v velikih praktičnih - novo zgradbo.</p> <p>Tako smo kmički 23 šolsko leto; 3 ujem se nekda strokovna šola.</p> <p>Štala je 23 let neprestano pod našim vodstvom. Družje vseh je dobro in hude čere, a napredovala je neprestano. Osoda ji je bila njej in njenemu razvedljaju mila.</p> <p>Grinja se potlančam od tebe, dragi mi zgori, kateremu sem v mladih letih postalil temelj in ga kmarič soliko let.</p> <p>Novi drjanski obšni šoli na ključem: Vival, floreal, crescat!</p> <p>Brezel bodem tudi njeno razvedljajstvo.</p> <p align="right">F. van Tubitz</p>

Zadnja stran kronike Strokovnih šol za lesno industrijo, umetno vezenje in šivanje čipk v Ljubljani (15. julija 1910)

Moška in ženska obrtna šola je v okviru Tehnične srednje šole in v njenem posloju delovala do druge svetovne vojne. Po osvoboditvi so namesto nje ustanovili na novo oblikovano »Šola za umetno obrt«. Danes se šola imenuje »Šola za oblikovanje« in nima, tako kot njeni daljni predniki Strokovna šola za lesno industrijo in Strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipk, ustanovljeni leta 1888, primerne stavbe in s tem ustreznih delovnih — študijskih prostorov.

Kulturno poslanstvo in prosvetno pedagoško delo Ivana Šubica je v razvoju obrtnega in umetno-obrtnega šolstva na Slovenskem pionirsko in izredno pomembno. Strokovna šola za lesno industrijo in Strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipk, ki sta kasneje dobili ob marljivem delu njenega ustanovitelja Ivana Šubica različne nazive ter oddelke, sta bili poleg gimnazije edini od leta 1888 do leta 1914 javno priznani šoli, ki sta dali dijakom poleg likovne vzgoje tudi poklic.

Ob tem sta v Ljubljani delovali še dve likovni šoli zasebnega značaja: od leta 1907 do 1. svetovne vojne Zasebna slikarska šola (ustanovitelj Rihard Jakopič in Matej Stenen) ter brez pravice javnosti »Umetniška šola Probuda«. Ustanovitelj in ravnatelj te šole je bil akademski slikar Franjo A. Sterle. Šolo je vodil od leta 1921 do 1924. leta, ko je šolo prevzel akademski medaljer Anton Sever in jo vodil do leta 1941. Tej zasebni umetniški šoli je dal učne prostore njen ustanovni član Ivan Šubic v učilnicah Tehnične srednje šole.

Za mnoge absolvente Strokovne šole za lesno industrijo, kasneje Kiparske in rezbarske šole, je bila ta šola prvi korak h kasnejšemu likovnemu izpopolnjevanju na likovnih akademijah ter umetniških šolah v tujini in po prvi svetovni vojni v domovini (Akademija za likovno umetnost v Zagrebu, ustanovljena leta 1921, in v Beogradu, ustanovljena leta 1937) ter po drugi svetovni vojni na Akademiji za upodabljanje umetnost v Ljubljani (ustanovljena 27. 10. 1945). Tako so absolvirali strokovno šolo med drugimi kasneje priznani slikarji, kiparji, profesorji na tej šoli in profesorji na Akademiji za upodabljanje umetnost v Ljubljani, restavratorji ter akademiki. Med njimi so najpomembnejši: Gvidon B i r o l l a (absolviral 1901 — slikar); Anton S e v e r (abs. 1904, kasneje profesor na Tehnični srednji šoli in vodja umetniške šole Probuda od 1924 do 1941); Fran A. S t e r l e (abs. 1908, kasneje akad. slikar, ustanovitelj in vodja umetniške šole Probuda od 1921 do 1924); Ivan S a j o v i c (abs. 1909, kasneje akad. kipar od leta 1950 do 1953 ravnatelj Šole za umetno obrt); Alojz D o l i n a r (abs. 1910, kasneje akad. kipar, profesor, akademik); Valentin K o s (abs. 1911, kasneje akad. kipar); France K r a l j (abs. 1912, kasneje akad. kipar — slikar, profesor na Tehnični srednji šoli); Vladimir S t o v i č e k (abs. 1913, kasneje po Francu Šegi (Schega 1711—1787) vodilni slovenski medaljer); France G o r š e (abs. 1914, kasneje akad. kipar); Rajko Š u b i c (abs. 1919, kasneje akad. slikar); Gabrijel J u s t i n (abs. 1912, kasneje grafik); Franc K o š i r (abs. 1925, kasneje akad. slikar); Boris K a l i n (abs. 1924, kasneje akad. kipar, profesor na Likovni akademiji v Ljubljani, akademik); Božidar P e n g o v (abs. 1927, kasneje akad. kipar, profesor na Šoli za umetno obrt v Ljubljani); Frančišek S m e r d u (abs. 1927, kasneje akad. kipar, profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani); Franc G o d e c (abs. 1928, kasneje slikar); Zdenko K a l i n (abs. 1929, kasneje akad. kipar, profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, akademik); Karel P u t r i h (abs. 1930, kasneje profesor na Akademiji upodabljaajočih

umetnosti v Ljubljani); Alojz Šušmelj (abs. 1933, kasneje akad. slikar); Alojzij Perko (abs. 1930, kasneje akad. slikar); Vladimir Lakovič (abs. 1940, kasneje akad. slikar, profesor na Šoli za umetno obrt v Ljubljani); Ive Šubic (abs. 1940, kasneje akad. slikar, grafik, ilustrator); Anton Žnidaršič (abs. 1940, kasneje akad. slikar, profesor na Šoli za umetno obrt v Ljubljani); Stane Keržič (abs. 1941, kasneje akad. kipar); Tomaž Kvas (abs. 1941, kasneje akad. slikar, restavrator).

A. Strokovna šola za lesno industrijo (1892—1911)

Število absolventov 189

1892

Adlešič Albin, 1873, Kamnik;
Ciber Franc, 1874, Matena;
Černe Karel, 1875, Litija;
Černivec Jožef, 1872, Selo pri Ljubljani;
Koželj Friderik, 1874, Tunjice pri Kamniku;
Nakrst Rudolf, 1874, Reka;
Poljšak Julij, 1874, Slap pri Vipavi;
Svetlič Jernej, 1874, Vič pri Ljubljani;
Trnovec Franc, 1873, Polhov gradec.

1893

Bajuk Hugon, 1874, Črnomelj;
Bajuk Izidor, 1876, Stična;
Juh Franc, 1874, Ljubljana;
Lebar Avgust, 1871, Škofja Loka;
Marguč Jožef, 1875, Škofja Loka;
Presterl Franc, 1875, Radovljica;
Pretnar Franc, 1875, Šiška;
Razpotnik Rajmund, 1875, Tržič;
Starij Karel, 1874, Krško;
Teichl Karel, 1874, Bukovje pri Postojni;
Volc Janez, 1874, Podkoren;

1894

Čemažar Franc, 1875, Železniki;
Kankelj Jožef, 1876, Studeno;
Novak Alojz, 1876, Ljubljana;
Perko Jožef, 1877, Ljubljana;
Pleteršek Jožef, 1876, Št. Janž na Dol.;
Smole Ignac, 1874, Kranjska gora.

1895

Jager Alojz, 1876, Kilovče pri Kranju;
Kosmač Anton, 1877, Radovljica;
Lehrman Anton, 1876, Steinach, Avstr.;

1896

Bokal Franc, 1877, Jesenice;
Bricelj Ivan, 1878, Moste pri Ljubljani;
Kobal Pavel, 1879, Idrija;
Markeš Ivan, 1878, Jesenice;
Pavlič Leopold, 1878, Preska;

Smrdel Jožef, 1879, Senožeče;
Ulè Jakob, 1878, Dolenja vas pri Cerknici.

1897

Blaj Mihael, 1878, Loke;
Kovačič Alfonz, 1879, Ljubljana;
Marinko Ivan, 1877, Dobrova pri Ljubljani;
Pengov Ivan, 1879, Ihan;
Prepeluh Albin, 1880, Ljubljana;
Rus Tomaž, 1879, Bled;
Suhadolnik Lovrenc, 1877, Kamnik;
Zajec Franc, 1879, Laze;
Žnidaršič Ivan, 1878, Dobrepolje.

1899

Clemenž Ludvik, 1880, Ljubljana;
Čopi Jožef, 1880, Sv. Martin, Primorsko;
Jakhel Maks, 1881, Radeče pri Zidanem mostu;
Jerin Alojz, 1880, Zagorje;
Maier Peter, 1879, Althofen, Koroško;
Puppis Leopold, 1879, Logatec;
Vončina Ivan, 1879, Idrija.

1899

Bock Julij, 1880, Rakitovica, Istra;
Dolenc Karel, 1880, Radgona;
Felc Ivan, 1881, Črni vrh;
Starčič Franc, 1880, Klana, Istra;
Omahna Anton, 1880, Prilesje;
Zupančič Otokar, 1881, Dragatuš;
Zumer Franc, 1881, Spodnje Gorje.

1900

Clemenž Jožef, 1882, Ljubljana;
Delfin Delfino, 1880, Šibenik;
Jerše Leon, 1879, Trebnje;
Lahajner Ivan, 1880, Velike Lašče;
Pibrovec Avguštín, 1881, Kropa;
Poženel Valentin, 1883, Preserje;
Steiner Ivan, 1881, Zagorje;
Šalamun Ivan, 1880, Vurberk pri Ptujju;
Štefic Anton, 1878, Gabrniki;

Udouč Karel, 1881, Breže, Koroška;
Zadnik Ivan, 1882, Ribnica.

1901

Bajde Ludvik, 1884, Hotič;
Birolla Guido, 1881, Trst;
Deu Ivan, 1884, Mokronog;
Grobolšek Avgust, 1882, Litija;
Juh Leopold, 1883, Litija;
Karlin Gregor, 1882, Škofja Loka;
Kelhar Franc, 1882, Št. Vid nad Ljubljano;
Klemenčič Ignac, 1881, Ljubljana;
Lenassi Viljem, 1882, Polhov gradec;
Sever Viljem, 1880, Tabor ob Kolpi;
Škerjanec Jožef, 1884, Ljubljana;
Tomažič Ivan, 1882, Ljubljana.

1902

Dolanc Matija, 1883, Konjšica;
Hribar Franc, 1884, Ihan;
Hrovat Bogomir, 1884, Ziri;
Koprivec Alojz, 1883, Preska;
Mercina Jožef, 1883, Goče;
Oselj Ivan, 1884, Zapože pri Vodica;h;
Osolin Mihael, 1883, Št. Vid;
Sartory Božidar, 1884, Ljubljana;
Simončič Jožef, 1883, Hotemaže;
Toman Franc, 1885, Ljubljana.

1903

Borštinar Jožef, 1886, Št. Vid nad Ljubljano;
Gruber Feliks, 1883, Rojana, Primorsko;
Hočevar Ivan, 1885, Kranj;
Jernejčič Jožef, 1885, Zagradec pri Žužemberku;
Kranjc Alojz, 1882, Krško;
Legat Franc, 1886, Spodnja Šiška;*
Osredkar Franc, 1886, Ljubljana;
Peterka Alojz, 1883, Ljubljana;
Pihler Andrej, 1886, Domžale;
Pintar Mihael, 1884, Studeno;
Rainer Jožef, 1885, Šmartno pri Litiji.

1904

Bajt Franc, 1886, Žabnice na Koroškem;
Baljkas Hieronim, 1883, Šibenik;
Clemenž Viljem, 1886, Ljubljana;
Dientl Robert, 1886, Dunaj;
Egger Jožef, 1887, Domžale;
Ferkov Franc, 1885, Moste pri Ljubljani;
Grdiša Franc, 1886, Črnomelj;
Levec Mihael, 1886, Črna vas pri Ljubljani;
Lojk Jožef, 1886, Črniče, Primorsko;
Mandelj Leopold, 1886, Šmartno pri Litiji;
Mravlje Božidar, 1886, Brezovica;
Ravnikar Franc, 1886, Radeče pri Zidanem mostu;

Sever Anton, 1886, Šenčur pri Kranju;
Simončič Franc, 1886, Ljubljana;
Zorman Franc, 1886, Ljubljana;

1905

Jančigaj Valentin, 1888, Ljubljana;
Juchart Oskar, 1888, Ljubljana;
Legat Stanislav, 1888, Ljubljana;
Podržaj Franc, 1888, Ljubljana;
Slivar Albin, 1885, Ljubljana;
Tomec Herman, 1887, Št. Vid nad Ljubljano;

1906

Ahlfeld Bruno, 1888, Breitenau, Avstrija;
Bramor Franc, 1888, Ljubljana;
Ferjan Avgust, 1888, Ljubljana
Jankovič Lovrenc, 1889, Ljubljana;
Kovač Franc, 1887, Postojna;
Kralič Aleksander, 1887, Spodnja Šiška;
Krombholz Herman, 1888, Kočevje;
Loboda Valentin, 1888, Trzin;
Matulina Anton, 1888, Silba, Dalmacija;
Mislej Ludvik, 1887, Postojna;
Mokotar Franc, 1887, Dol pri Hrastniku;
Oblak Avgust, 1888, Ljubljana.

1907

Fajdiga Anton, 1888, Postojna;
Lapajnar Viktor, 1890, Ljubljana;
Pavlovčič Alojz, 1890, Franzdorf;
Pelan Andrej, 1888, Studeno;
Peterca Andrej, 1890, Vič;
Prestor Ciril, 1890, Ljubljana;
Snoj Jožef, 1890, Laze;
Strauss Friderik, 1889, Ljubljana;
Škrlep Franc, 1890, Mala vas;
Veit Peter, 1889, Domžale.

1908

Bajc Rudolf, 1888, Št. Vid nad Ljubljano;
Gregorec Ivan, 1892, Mengeš;
Kleinstejn Julij, 1889, Ljubljana;
Repanšek Ivan, 1889, Ihan;
Sterle Franc, 1889, Dolenja vas pri Cerknici;
Šimnovec Rihard, 1891, Ljubljana;
Štelcar Jakob, 1890, Rihtarovci,

1909

Adamič Jožef, 1892, Ortnek;
Arh, Franc, 1891, Bohinj;
Čelik Viktor, 1890, Škofja Loka;
Keršič Filip, 1892, Črna vas na Barju;
Sajevic Ivan, 1891, Postojna;
Šturm Franc, 1890, Selce;
Vodišek Maks, 1892, Ljubljana.

1910

Bolha Franc, 1892, Radgona;
 Buh Anton, 1893, Franzdorf;
 Cepuder Kamil, 1892, Hazelbach;
 Divjak Franc, 1893, Trst;
 Dolinar Alojz, 1893, Ljubljana;
 Garbajs Franc, 1891, Trzin;
 Jaklič Alojz, 1890, Hinje;
 Kompare Alojz, 1893, Dovje;
 Lekan Alojz, 1893, Ljubljana;
 Povirek Ivan, 1892, Sv. Križ pri Morav-
 čah;
 Raznožnik Robert, 1891, Brežice;
 Ružička Janez, 1891, Postojna;
 Sever Jakob, 1893, Ig;
 Simnovc Anton, 1892, Ljubljana;

Vidic Jožef, 1893, Lesce;
 Voje Ignac, 1893, Ljubljana.

1911

Černe Jožef, 1893, Spodnja Šiška;
 Fonda Karel, 1893, Labin;
 Fröhlich Erik, 1894, Ljubljana;
 Japelj Andrej, 1892, Dole;
 Jurkovič Ivan, 1893, Spodnja Šiška;
 Kos Valentin, 1894, Moravče;
 Kubiček Rudolf, 1894, Reka;
 Lukežič Franc, 1894, Škofja Loka;
 Mlakar Albin, 1893, Divača;
 Omahen Ivan, 1894, Trebnje;
 Thurnher Anton, 1894, Ribnica;
 Tomšič Franc, 1893, Ljubljana;
 Vidmar Peter, 1893, Vipava.

B. Kiparski in rezbarski odelek (1912—1941)**Število absolventov 80****1912**

Cuderman Stanislav, 1895, Kamnik;
 Jančigaj Ivan, 1893, Ljubljana;
 Kralj Franc, 1895, Zagorica pri Dobre-
 poljah;

1913

Fugina Friderik, 1894, Zdole;
 Gorišek Rudolf, 1894, Zaplaz pri Čatežu;
 Lipovš Anton, 1893, Rudnik pri Ljub-
 ljani;
 Štoviček Vladimir, 1895, Boštanj.

1914

Černivec Engelbert, 1896, Trst;
 Fleis Anton, 1896, Št. Janž na Dolenj-
 skem;
 Gorše Franc, 1897, Sodražica;
 Hodnik Valentin, 1896, Bohinjska Sred-
 nja vas;
 Jeglič Rudolf, 1897, Kranj;
 Kunc Frančišek, 1897, Ljubljana;
 Mole Franc, 1897, Vrhnika;
 Rajnhart Valentin, 1897, Koroška Be-
 la;
 Žlebnik Frančišek, 1897, Ljubljana.

1919

Novak Viktor, 1894, Brezovica pri Ljub-
 ljani;
 Šubic Rajko, 1900, Ljubljana.

1920

Kumar Franc, 1902, Dunajsko Novo me-
 sto;
 Zupančič Franc, 1902, Ljubljana.

1921

Justin Gabrijel, 1903, Ljubljana.

1922

Oražem Dragotin, 1903, Ljubljana;
 Srebrnič Josip, 1902, Solkan.

1923

Eržen Matevž, 1893, Žiri;
 Košir Franc, 1906, Škofja Loka;
 Krivec Ivan, 1899, Ribnica na Pohorju;
 Rejc Milan, 1906, Ljubljana;
 Repič Franc, 1904, Vrhpolje pri Vipavi.

1924

Kalin Boris, 1905, Solkan;
 Škofic Albin, 1906, Sv. Urh pri Trbov-
 ljah.

1927

Bajec Albin, 1909, Ljubljana;
 Lajevec Ivan, 1910, Dev. Marija v Po-
 lju;
 Pengov Božidar, 1910, Ljubljana;
 Petrič Anton, 1910, Ljubljana;
 Smerdu Franc, 1908, Postojna;
 Zajec Valentin, 1905, Dolško;
 Zorec Črtomir, 1907, Stična.

1928

Gođec Franc, 1910, Ljubljana;
 Kolenc Stanko, 1909, Ribče pri Litiji;
 Marenče Ivan, 1911, Dravljje;
 Pirih Pavel, 1910, Radovljica;

1929

Bozovičar Pavel, 1910, Škofja Loka;
 Gianini Hubert, 1912, Ljubljana;
 Jarm Peter, 1912, Osilnica ob Kolpi;
 Kalin Zdenko, 1911, Solkan;
 Keržič Franc, 1911, Ljubljana.

1930

Arnol Anton, 1913, Železniki;
 Fila Ivan, 1896, Vita vas;
 Gorše Robert, 1912, Trst;
 Putrich Karel, 1910, Ljubljana.

1931

Aleš Franc, 1913, Spodnje Gameljne;
 Romih Ivan, 1913, Lokve pri Rajhenbur-
 gu;
 Sedmak Damos, 1911, Sv. Križ pri Tr-
 stu.

1932

Kocelj Stanislav, 1912, Vodice;
 Lipičnik Adalbert, 1913, Čret pri Celju;
 Samar Božidar, 1913, Selo pri Ljubljani.

1933

Šušmelj Alojz, 1913, Müllhausen.

1934

Bergant Ivan, 1913, Spodnje Gameljne;
 Dovšak Anton, 1914, Sv. Križ pri Trstu;
 Kočevar Otmar, 1915, Trbovlje;
 Mihelič Anton, 1915, Škofja Loka;
 Turnšek Friderik, 1912, Trst.

1935

Štrekelj Ivan, 1916, Glince.

1936

Ahčin Franc, 1919, Domžale;
 Homar Leo, 1914, Kamnik

1937

Abram Ciril, 1917, Petelinje, Italija;
 Buh Franc, 1914, Vrhnika.

1938

Turk Vinko, 1920, Vrhnika.

1939

Brejc Vladimir,—
 Jakič Vladimir,—
 Lavrič Alojzij, 1914, Črni potok pri Ča-
 bru;
 Lipoglavšek Ciril,—
 Perko Alojzij, 1909, Stari trg pri Ložu.

1940

Kuhar Franc,—
 Lakovič Vladimir, 1921, Doberdob
 Šubic Ive, 1922, Hotavljje nad Škofjo Lo-
 ko;
 Tomazin Janez,—
 Žnidaršič Anton, 1923, Podgorica;

1941

Keržič Stane, 1918, Cesta-Kočevje;
 Kvas Tomaž, 1921, Prelog.

Ob tem popolnem seznamu absolventov od leta 1892 do leta 1941 dodajmo, da so šolo obiskovali še nekateri kasnejši slovenski akademski slikarji, kiparji. Ti so na tej šoli končali samo prvi ali drugi letnik in nato poizkusili srečo s sprejemnim izpitom na Umetniški akademiji v Zagrebu (ustanovljena leta 1921 kot Akademija za umetnost in umetno obrt). Umetniška akademija v Zagrebu, kasneje Akademija likovnih umetnosti, njen rektor je bil nekaj časa Ivan Meštrovič, svetovno znani kipar hrvaškega rodu, in na kateri so poučevali odlični pedagogi, umetniki V. Becić, Lj. Babić, K. Hegedušić, T. Krizman ter drugi, vse do leta 1940 ni imela ranga visoke šole. Delni vzrok temu je bilo osebno nagajanje (o tem več Ivan Meštrovič, Spomini, Ljubljana 1971, str. 199, 200) Prosvetnega ministrstva v Beogradu, ki je med drugim tudi zaradi svoje balkanske nepoučenosti zavlačevalo z imenovanjem šole vse do leta 1940, ko je Akademija likovnih umetnosti v Zagrebu dobila stopnjo visoke šole. Vse to je bilo znano nekaterim kranjskim Janezom, ki so z nepopolno strokovno šolo v Ljubljani poizkusili s sprejemnimi izpiti na Akademiji v Zagrebu (Akademija do leta 1940 ni zahtevala formalne izobrazbe) in zaradi svoje nadarjenosti ali iznajdljivosti uspeli.

Moška obrtna šola
Kiparski in rezbarski oddelek

Zap. št.	Učni predmeti	Število tedenskih ur		
		Letnik		
		I.	II.	III.
1.	Slovenščina in spisje	2	2	2
2.	Srbohrvaščina	—	2	—
3.	Obrtni predpisi in državo-znanstvo	2	—	—
4.	Obrtno računstvo in kalkulacija	2	2	—
5.	Mehanska tehnologija	—	1	1
6.	Dekoratívno risanje	8	8	12
7.	Umetniško oblikoslovje	—	4	4
8.	Tehniško konstruktívno risanje	4	—	—
9.	Plastična anatomija	—	2	—
10.	Zgodovina plastike	—	—	1
11.	Ornamentalno modeliranje	8	8	5
12.	Knjigovodstvo	—	—	2
13.	Higiena	—	—	*)
14.	Praktični pouk	24	21	23
	Skupaj	50	50	50

* Vsega 12 ur, ki se odvzamejo pouku v delavnici.

Predmeti završnega izpita:

Praktični izpit:

Odrejeno izdelovanje v šolski delavnici.

Pismeni izpit:

1. Slovenščina in spisje.
2. Obrtno računstvo in kalkulacija.

Ustni izpit:

1. Slovenščina.
2. Obrtno računstvo in kalkulacija.
3. Umetniško oblikoslovje.
4. Tehnologija.
5. Anatomija človeškega telesa

Kandidat je ustnega izpita iz predmetov 1 in 2 lahko oproščen.

Priloga 1

RODOVNIK RODBINE ŠUBIC (Z NAVEDBO LIKOVNIH
IN KULTURNIH DELAVCEV)

Priloga 2

Pavel Šubic (starejši) kmet, mlinar, rezbar
(1772—1847), poročen z Marijo Demšar

njuni sinovi:

Stefan (1820—1884)
podobar in slikar,
poročen z Ano Kisovec

Blaž, podobar
in kipar (1827—1899)

Janez (starejši »loški«)
podobar in slikar,
(1830—1898), poročen
z Jero Kisovec

njuni sinovi:

njun sin

Janez (mlajši)
slikar (1850—1889)

Jurij, slikar
(1855—1890)

Valentin, podobar
in kipar (1859—1927)

Pavle (mlajši), slikar
(1861—1929)

Alojzij, slikar
(1865—1905), poročen
z Evgenijo Rotter

Ivan, naravoslovec,
organizator umetno-
obrtnega šolstva (1856—1924),
poročen s Hedviko
Fabiani

njuna sinova:

njun sin

Vladimir, arhitekt
(1894—1946)

Mirko, slikar, restav-
rator (1900—1976),
poročen z Ano Pečnik

Rajko, slikar,
(1900—1983)

njuna hčerka

pravnik
Ciril,
poročen z
Marijano Stanonik

Zorka, arheologinja,
muzejska svetovalka
(1938—)

njun sin

Ive, slikar, grafik,
ilustrator, (1922—)

Opombe:

¹ Rod Šubicev izhaja iz Poljanske doline nad Škofjo Loko in je po številu likovnih ustvarjalcev verjetno najštevilnejša rodbina v slovenski likovni umetnosti. Od podobarskih izdelkov rezbarja Pavla (1772—1847), sodijo likovne stvaritve njegovih potomcev slikarja Janeza (1850—1889), slikarja Jurija (1855—1899) in slikarja, grafika in ilustratorja Iva (1922—), v sam vrh slovenskega slikarstva. Ob tem naj omenimo še pomembno kulturno poslanstvo Ivana (1856—1924) ter njegovih sinov Vladimirja (1894—1946), odličnega arhitekta med obema vojnoma, pionirja pred potresi varne gradnje (nebotičnik) v Jugoslaviji, in Mirka, slikarja (1900—1976), organizatorja in voditelja restavratorskega oddelka pri Republiškem zavodu za spomeniško varstvo v Ljubljani (1951) ter Specialke za konservatorstvo in restavracijsko delo na AUU (1954). Rodovnik rodbine Šubic (priloga 2). Na tem mestu se iskreno zahvaljujem Zorki Šubic za nekatere podatke in fotografije ter dokumente iz družinskega arhiva za vpogled in objavo.

² Ivan Šubic je risal tudi načrte in skice. Tako poroča v Poročilu, Letno izvestje C. kr. obrtnih strokovnih šol za obdelovanje lesa in za umetno vezenje in šivanje čipk, Ljubljana 1893—1894, str. 18, med drugim tudi o svojih narisanih načrtih: načrt za lepotočno železno streho za nunski samostan v Škofji Loki, načrt za gostilniško verando iz kovanega železa, izvedba J. Gašperin — ključavničar iz Škofje Loke. Nadalje osnutki za nagrobnik in skice ter detajli za umetno vezenje čipk (med temi risbe za cerkveno bandero, velum in antependij). K temu dodajamo še skice gradbenih detajlov in vinjete v Zapisniku sej »ožjega odseka« odbora za zgradbo »Narodnega doma« v Ljubljani. (Zapisnik hrani njegova vnukinja Zorka Šubic.) Ivan Šubic je bil marljiv delavec tudi na drugih področjih. Tako je bil med drugim deželni poslanec za mesto Kranj in Škofjo Loko, podpredsednik »Društva za krščansko umetnost v Ljubljani« ter 17 let konservator pri Osrednji komisiji za varstvo umetniških in zgodovinskih spomenikov. Tudi na področju strokovne literature je opravil pionirsko delo. Med drugim je napisal razpravo Ivan Šubic, Barve in njih uporaba v ornamentih, Letopis matice slovenske 1889, str. 210 do 250. Več o njegovem delu Šubic Ivan, Slovenski biografski leksikon, 11. zvezek, uredil Alfonz Gspan, Ljubljana 1971, str. 706—707, in Jožef Reisner, Doba od 1888 do 1938, Ivan Šubic, Spominska knjiga 1888—1938, ob 50-letnici izdala Državna tehnična srednja šola v Ljubljani 1938, str. 44 do 58.

³ Pripis je povzet po Odhodnem izpričevalu, Frana Sterleta iz leta 1908, (fotokopijo hrani avtor tega sestavka).

⁴ Ob imenih nekaterih absolventov Strokovne šole za lesno industrijo, kasneje Kiparske in rezbarske šole, dodajamo za raziskovalce biografskih podatkov naših likovnih umetnikov še popolni seznam absolventov od leta 1892 do leta 1941. Seznam je povzet po: Spominska knjiga 1888—1938, ob 50-letnici, izdala Državna tehnična srednja šola v Ljubljani 1938, str. 168, 169, 170, 171, in Izvestja, Tehnične srednje šole v Ljubljani za leto 1939, 1940, 1941.

Zusammenfassung

IVAN ŠUBIC, BEGRÜNDER DER GEWERBE- UND DER KUNSTGEWERBEFACHSCHULE IN SLOWENIEN

Ivan Šubic (1856—1924) wurde in Poljane oberhalb von Škofja Loka geboren. Seine Sippe stammt aus dem Poljane-Tal und dürfte nach der Zahl der auf dem Gebiet der bildenden Kunst Schaffenden die zahlreichste Familie in der slowenischen bildenden Kunst sein. Die Bildwerke des Holzschnitzers Pavel (1772—1847) und die bildlichen Schöpfungen seiner Nachfahren, des Malers Janez (1850—1889), des Malers Jurij (1855—1890) und des Malers, Graphikers, Illustrators Iva (1922—) zählen aber zu den höchsten Leistungen der slowenischen Malerei.

Ivan Šubic trat nach Beendigung seiner Studien in Wien (Naturwissenschaft, Mathematik, Physik) und nach der Ablegung der Professorenprüfung in Ljubljana

den Dienst als Pädagoge an Schulen an (Mahrs-Handelsschule, Realschule und Gymnasium in Ljubljana). Nach der Vervollkommnung seiner Studien in Wien wurde er im Jahr 1888 Lehrer und Leiter der neugegründeten Fachschulen für Holzindustrie, für Kunststickerei und Spitzen-näherei. Die beiden Fachschulen — sonst ganz getrennt, nur unter gemeinsamer Leitung stehend — wurden am 3. Dez. 1888 eröffnet. Beide Schulen erhielten später dank der fleißigen Bemühungen von Ivan Šubic unterschiedliche Benennungen und Abteilungen. Sie waren neben dem Gymnasium die einzigen vom Jahr 1888 bis zum Jahr 1941 öffentlich anerkannten Schulen, die den slowenischen Schülern außer der bildlichen Ausbildung auch einen Beruf vermittelten.

Die kulturelle Sendung und die bildungspädagogische Arbeit von Ivan Šubic ist in der Entwicklung des gewerblichen und des kunstgewerblichen Schulwesens in Slowenien bahnbrechend und von außerordentlicher Bedeutung. Aus der Fachschule für Holzindustrie entwickelte sich unter seiner Leitung die Technische Mittelschule.

Ivan Šubic betätigte sich fleißig auch auf anderen Gebieten. Er zeichnete Pläne, Entwürfe (für kunstgewerbliche Erzeugnisse), war unter anderem Landesabgeordneter, Vizepräsident des Vereines »Društvo za krščansko umetnost« (Verein für christliche Kunst) in Ljubljana, Konservator bei der Zentralkommission für den Schutz der Kunst- und der geschichtlichen Denkmäler, Mentor mancher slowenischer Schüler, später Studenten an der Kunstakademie in Wien (vielen ermöglichte er es, daß sie Stipendien für ihr Studium bekamen) und er war ein nationalbewußter Slowene.